

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Siddeetan iyo Labaatan##

Isbahaysiyo iyo Dagaallada Nebiyadeed: Laga soo bilaabo Seleucus-kii Hore ilaa Juqraafi-Siyaasadda Casriga ah

Jeff Pippenger
2024-04-12

Aayadaha saddex iyo tobnaad iyo afar iyo tobnaad waxay tilmaamayaan taariikh uu Seleucus iyo Philip oo reer Makedoniya ahi samaynayaan isbahaysi, waxayna tusaale u yihiin Maraykanka, kaas oo ah ciidankii wakiilka ugu horreeyey ee Rooma, halka Makedoniya (Giriig) ay astaan u tahay Qaramada Midoobay. Taariikhdaas hore, isbahaysiga boqorka woqooyi (Seleucus) iyo Philip (Giriig) wuxuu matalaa taariikhda u horseedaysa Dagaalkii Panium, kaas oo, laba qarni ka dib, magaca magaalada looga beddelay Panium loona bixiyey magaalada Kaysariya Filibbi. Magaca laba-geesoodka ah ee magaalada looma xusin si loo xuso isbahaysigii Seleucus iyo Philip oo reer Makedoniya ahaa.

Magaca “Caesarea Philippi” waxa uu ka soo farcamayaa isbeddelkii taariikhiga ahaa ee magaaladii qadiimiga ahayd ee loo yiqiin Paneas ama Panium. Magaalada markii hore waxaa loo bixiyey Paneas sababo la xidhiidha u dhowaanshaheeda il caan ah oo loo hibeeyey ilaaha Giriigga ee Pan. Ishaas, oo waayihii qadiimiga ahaa ahayd goob diimeed oo muhiim ah, waxay ku darsami jirtay Webiga Urdun.

Intii lagu jiray boqornimadii Boqor Herodos kii Weyn, qiyaastii qarnigii laad ee C.H. ka hor, magaalada waxaa lagu sameeyey dayactirro waaweyn, waana la ballaariyey oo la qurxiyey. Qaysariya Filibbi waxaa magaceeda bixiyey Herodos Filibbos, oo ahaa wiil uu dhalay Herodos kii Weyn. Wuxuu magaalada ugu bixiyey Qaysariya isagoo sharaf ugu muujinaya Boqorkii Roomaanka ee Kaysar Awgustus, Filibbina wuxuu ugu daray magaciisa, sidaasna waxay ku noqotay Qaysariya Filibbi. Sidaa darteed, “Qaysariya Filibbi” waa isku-darka “Qaysariya,” oo ka tarjumaysa ixtiraamka Herodos u muujiyey Kaysar Awgustus, iyo “Filibbi,” oo sharaf u ah Herodos Filibbos.

Si nebi ahaan, Panium waxa lala xidhiidhiyaa isbahaysi ka dhexeeya Seleucus iyo Philip oo reer Macedon ah, iyo weliba xulafadii ka dhexaysay Caesar iyo Herodos Philip. Labadaas isbahaysiba waxay tilmaamayaan isbahaysiga u dhexeeya Maraykanka iyo Qaramada Midoobay oo daba socda burburka Ruushii Putin, sida ay u metelaan Seleucus iyo Philip. Waxay sidoo kale metelaan isbahaysiga ka dhexeeya Baadarinimada, oo ah hooyada, iyo Maraykanka, oo ah gabadha, sida ay u metelaan Caesar iyo Philip, kuwaas oo labaduba ahaayeen wakiillo Rooma ah. Si wadajir ah waxay qeexayaan Maraykanka oo “ka gudbaya gacanka si uu u qabsado gacanta awoodda Roomaanka,” iyo isagoo “ka tallaabaya yamayska si uu gacmaha ula qabsado Ruuxnimada.” Ka hor sharciga Axadda ee aayadda lix iyo tobnaad, midowga saddex-geesoodka ahi mar hore ayuu hirgalay.

Paniyum wuxuu matalaa xarunta cibaadada Giriigga ee ilaaha Pan. Isha biyaha ee loo hibay ilaaha Giriigga ah ee Pan, wakhtigaasna sidoo kale waxaa loo yiqiin “Albaabbada Jahannamo,” oo markii Ciise halkaas booqday, hadalkiisii ku saabsanaa “Albaabbada Jahannamo” wuxuu tilmaamayaa halgan u dhexeeya sifooyinka siyaasadeed iyo kuwa diineed ee Giriigga (caalamiyeynta), iyo Borotestaanimada riddowday ee ka dhacaya maalmaha ugu dambeeya. Waa dagaalkii markii ugu horraysay uu kiciyey Madaxweynaha taajirka ah ee kiciyey boqortooyada Giriigga ee ku xusan aayadda labaad. Waa dagaal dibaddeed oo caalami ah, sidoo kalena waa dagaal gudaha ah oo ka socda Maraykanka.

Diinta caalamiyeynta waa diinta masduulaaga, taas oo goobteenna casriga ah ku ah diinta woke-ism. Sannadkii 2020, bahalkii ka soo baxay yamayska aan gunta lahayn, ee lagu aqoonsaday Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, ayaa muujiyey awooddiisa siyaasadeed iyo diineed, wuxuuna laayay labada gees ee bahalka dhulka. Yamayskaas aan gunta lahayn, waxyaalaha kale ka mid ah, waxaa lagu metelaa “Isha Pan,” oo quudin jirtay Webiga Urdun.

Khuraafaadka Giriigga dhexdiisa, Pan waxa lala xidhiidhin jiray dabeecadda, dhulka cidlada ah, iyo muusigga miyiga; jiritaanka il biyo ah oo isaga loo hibeeyeyna waxa uu lahaa muhiimad diineed oo ay cibaadayaashu qadarin jireen. Ilaaha Pan badanaa waxa lagu sawiri jiray lugo, geeso, iyo dhego ari leh. Pan waxa loo tixgelin jiray ilaaha adhiyirrada iyo adhiga, waxaana marar badan lagu tilmaami jiray ilaah cayaar badan oo dhagar-yar, kaas oo ku damaashaada kaymaha iyo buuraha. Sawirka Pan oo ah ilaah lugo-ari leh waxa uu waafaqsan yahay Daanyeel cutubka siddeedaad, halkaas oo Giriigga lagu matalay orgi lab ah. Ridu waa xayawaan guriyeed caadi ka ah Giriiggii hore, waxaana badanaa laga heli jiray gobollada buuraleyda ah ee la rumaysnaa in Pan ku meeraysto. Muujintani waxay noqotay astaan si weyn uga dhex muuqata astaamaysiga Pan, waxayna ku sii waartay farshaxanka iyo suugaanta Giriigga ee ilaahaas lagu sawiro, oo ay ku jirto lacagta qaranka.

Markii Ciise booqday Kaysariya Filibos, wuxuu caddeeyey in “Albaabbada Jahannamo” aanay ka adkaan doonin kiniisadda. Wixii Butros kaga jawaabay su’aashii Ciise waxa taariikhda iyo dhaqanka Masiixiga lagu gartaa inay tahay “Qirashada Masiixiga.”

Goortii Ciise markuu yimid xuduudaha Kaysariya Filibbos, ayuu xertiisii weyddiiyey, isagoo leh, Dadku yay igu sheegaan aniga Wiilka Aadanaha ah? Oo waxay yidhaahdeen, Qaar waxay ku yidhaahdaan Yooxanaa Baabtiisaha; qaarna Eliyaas; kuwo kalena Yeremyaah, ama mid nebiyada ka mid ah. Wuxuu ku yidhi, Laakiinse idinku yay igu sheegaysaan inaan ahay? Simoon Butrosna waa u jawaabay oo wuxuu yidhi, Adigu waxaad tahay Masiixa, Wiilka Ilaaha nool. Ciisena waa u jawaabay oo ku yidhi, Waad barakaysan tahay, Simoon Bar-Yoonaahow, waayo, hilib iyo dhiig kuuma muujin, laakiin waxaa kuu muujiyey Aabbahayga jannada ku jira. Aniguna waxaan kugu leeyahay, Adigu waxaad tahay Butros, oo dhagaxan ayaan kiniisaddayda ku dul dhisi doonaa, albaabbada Haadeesna kama adkaan doonaan. Oo waxaan ku siin doonaa furayaasha boqortooyada jannada; wax kasta oo aad dhulka ku xidho jannadana waa lagu xidhi doonaa; wax kasta oo aad dhulka ku furtona jannadana waa lagu furi doonaa. Markaasuu xertiisii ku amray inaanay ninna u sheegin inuu yahay Ciise Masiixa. Matayos 16:13–20.

Qoraalkani waa mid muhiim ah, maxaa yeelay waxa uu ka dhigan yahay waqti leexad weyn ku ah adeegiddii Ciise iyo horumarka fiqiga Masiixiga. Qirashadii Butros ee ahayd in Ciise yahay Masiixa, Wiilka Ilaaha nool, waxaa loo arkaa aasaaska rumaysadka Masiixiga iyo dhagax-rukunka kaniisaddu ku dhisan tahay. Weedha ah “dhagaxan duskiisa ayaan ka dhisi doonaa kaniisaddayda” waxaa dhaqanka Katooliga lagu fasiraa inay tixraacayso Butros laftiisa, kaas oo Ciise ku tilmaamayo “dhagaxa” kaniisaddu ku dhismi doonto. Fasiraaddani waxay saldhig u tahay hormuudnimada iyo awoodda baadariga ee fiqiga Katooliga.

Fiqiga Protestant-ka, “dhagaxa” looma fahmo inuu si toos ah ugu jeedo Butros laftiisa, balse waxaa loola jeedaa qirashadii rumaysadka ee Butros ee ku saabsan Ciise inuu yahay Masiixa iyo Wiilka Ilaah. Sida aragtidan lagu qabo, aasaaska kaniisaddu ma aha Butros, ee waa qirashada ah in Ciise yahay Masiixa iyo Wiilka Ilaah. Iyadoo aan loo eegin fasiraadda fiqiga, Qirashadii Butros ee ku jirta Matayos 16:13–20 waxaa loo arkaa tuduc dhexe oo aasaasi u ah rumaysadka Masiixiga, iyadoo la adkaynayo aqoonsiga Ciise inuu yahay Masiixa iyo Wiilka Ilaah, isla markaana la xaqiijinayo hawsha iyo ujeeddada kaniisadda.

Maqaalkii hore waxaannu ku soo bandhignay tuduc ka mid ah *The Desire of Ages*, halkaas oo Sister White ku tilmaamayso qaar ka mid ah arrimaha la xidhiidha booqashadii Masiixu ku tegey Kaysariya Filiboy. Mid ka mid ah qodobbada ay xustay waa in Masiixu uu xertii ka fogeeyey saamayntii Yuhuudda, ujeeddaduna ahayd in la hor dhigo casharradii Kaysariya Filiboy.

“Ciise iyo xertiisii waxay markaas yimaadeen mid ka mid ah magaalooyinka ku dhow Kaysariya Filibos. Waxay ka gudbeen xuduudihii Galili, iyadoo ku sugan dhul ay sanamcaabuddu ku badnayd. Halkaas xertii waxaa laga fogeeyey saamayntii maamulaysay ee Yuhuudnimada, waxaana loo soo dhoweeyey xiriir ka sii dhow oo ay la yeeshaan cibaadada jaahiliga. Hareerahooda waxaa ka muuqday qaabab khuraafaad ah oo ka jiray dhammaan qaybaha dunida. Ciise wuxuu doonayay in aragtida waxyaalahanu ay ku hoggaamiso inay dareemaan mas’uuliyaddooda ku wajahan dadka aan Yuhuudda ahayn. Intii uu gobolkaas joogay, wuxuu ku dadaalay inuu ka leexdo dadka waxbariddooda, oo uu si ka buuxda naftiisa ugu huro xertiisa.” *The Desire of Ages*, 411.

18-kii Luulyo, 2020, Masiixu wuxuu xertii Sebtembar 11, 2001 ka saaray saamayntii Adventism-ka La’odikiya. Niyad-jabkii ugu horreeyey ee masaalka tobanka bikradood wuxuu keenay kala-soocidda dhaqdhaqaaqa iyo ururkii kuwa jeesjeesa ee geeddi-socodka lagu dhaafayay. Runtaani waxay ku rumoowday taariikhda Milleriyiinta 19-kii Abriil, 1844, mar kalena 18-kii Luulyo, 2020. Markaas ayay bilaabatay taariikhda wakhtiga dib-u-dhaca, waxayna xambaarsan tahay saxiixa “Runta” labadaba dhaqdhaqaaqa malaa’igta koowaad iyo tan saddexaad.

Niyad-jabkii ugu horreeyey waa tii ugu horraysay ee saddexda astaamood ee jidka, taariikhduna waxay ku dhammaanaysaa Niyad-jabkii Weynaa ee Oktoobar 22, 1844, kaas oo u taagan “dhulgariirkii weynaa” ee Muujintii cutubka kow iyo tobnaad. Bilowga, xarafka koowaad ee alifbeetada Cibraaniga, wuxuu ka dhigan yahay niyad-jab, dhammaadkuna, xarafka laba iyo labaatanaad ee alifbeetada Cibraaniga, isaguna wuxuu ka dhigan yahay niyad-jab. Xarafka saddex iyo tobnaad, oo matala fallaagannimo, wuxuu tilmaamayaa niyad-jabka bikradaha nacasyada ah ee muujiya xaaladdooda luntay marka qaylada Habeen-badhku ay caddayso cidda isu diyaarisay

qalalaasaha iyo cidda aan isu diyaarin. Laba iyo labaatanka xaraf ee alifbeetada Cibraanigu waxay metelaan astaanta isu-geynta Ilaahnimada iyo bini-aadannimada ee lagu dhammaystiro taariikhdaas gudaheeda, in kastoo taariikhda Milleriintu ay matalayso Qaadeeshkii ugu horreeyey, halka taariikhdeenna maanta ay matalayso Qaadeeshkii ugu dambeeyey.

Labada sadar waa is barbar socdaan, hase yeeshee mid baa metelaysa guuldarrada dadka Ilaah, tan kalena guusha dadka Ilaah. Wax yar ka hor iskutallaabta, Ciise wuxuu xertiisii geeyey Faaniyuum, sida uu xertiisii maalmaha ugu dambeeya ugu keenay Faaniyuum; isagoo sidaas yeelayna, wuxuu u oggolaaday niyad-jab inuu xertiisii maalmaha ugu dambeeya ka fogeeyo “saamaynta xukunta” ee Adventism-ka La’odikiya, oo lagu metelay “Yuhuudnimada” ee taariikhda Matayos cutubka lix iyo tobnaad. Markuu sidaas sameeyey, wuxuu isla mar ahaantaana xertiisii geliyey xiriir ka sii dhow heethennimada, isagoo sidaas ku metelaya deegaanka hawleed ee xertiisa maalmaha ugu dambeeya, kuwaas oo hadda ku nool muujinta buuxda ee awoodda shaydaanka ee lagu metelay hababka isgaarsiinta casriga ah ee loo adeegsanayo in dunida oo dhan lagu hoggaamiyo inay aqbasho calaamadda bahalka.

Taariikhda Caesarea Philippi waxay la jaanqaadaysaa taariikhda Dagaalkii Panium, iyo aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban. Masiixa iyo xertiisii waxay taagnaayeen hooska iskutallaabta, taasoo astaan u ahayd xertiisa maalmaha ugu dambeeya oo taagan hooska sharciga Axadda. Halkaas, ee aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban, oo ahayd Caesarea Philippi, isla markaana ahayd goobtii Dagaalkii Panium, taasoo ah meesha aynu maanta taagan nahay, Masiixu wuxuu bilaabay inuu xertiisii baro waxa ku dhowaa inay dhacaan aayadda lix iyo tobnaad.

“Wuxuu ku sigtay inuu iyaga uga warramo silica isaga sugayay. Laakiin marka hore keligiis ayuu meel u baxay, wuuna tukaday in qalbiyadoodu loo diyaariyo inay hadalladiisa aqbalaan.”
The Desire of Ages, 411.

Ka hor intii aanu Masiix xertiisii uga sheegin iskutallaabta, ayuu marka hore tegey, ama wuu raagay; sidaas ayuu ku calaamadeeyey wakhtiga raagidda ee masaalka iyo taariikhda laga bilaabo Luulyo 18, 2020 ilaa Luulyo 2023.

“Markuu iyaga ku biiray, isla markiiba ma uu gudbin wixii uu doonayay inuu siiyo. Ka hor intaanu taas samayn, wuxuu siiyey fursad ay ku qirtaan rumaysadkooda isaga ku saabsan, si loogu xoojiyo imtixaanka soo socda.” The Desire of Ages, 411.

Bishii Luulyo 2023, Rabbigu wuxuu bilaabay inuu fursad siiyo kuwii ku lug lahaa niyad-jabka, si ay iimaankooda u muujiyaan. Wuxuu sidaas ku sameeyey isagoo furay farriinta Yexesqeel 37, taas oo ahayd xaqiijinta farriintii Sebtembar 11, 2001. Waxay ahayd duntii isku xirtay wakhtiga shaabadaynta laga bilaabo Sebtembar 11, 2001 ilaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya. Taasna waxay ku samaysay iyadoo niyad-jabkii Luulyo 18, 2020 gelisay qaab-dhismeedka runta, waayo, kuwii diyaar u ahaa inay arkaan, waxay garan kareen in dhaqdhaqaaq kasta oo dib-u-habayn ahi leeyahay mawduuc dhex mara taariikhdooda quduuska ah ee gaarka u ah.

Maalmaha ugu dambeeya, farriinta hoogga saddexaad waxay timid Sebtembar 11, 2001; dabadeedna waxaa lagu dhawaaqay farriin been ah oo ku saabsan hoogga saddexaad taasoo

dhalisay niyad-jab, laakiin fariintii dib ugu soo noolaysay saddex maalmood iyo badh ka dib iyagoo ahaa lafo dhintay, engegan oo kala firidhsan, waxay ahayd fariinta afarta dabaylood, taas oo iyaduna ah hoogga saddexaad.

Xertii maalmaha ugu dambeeya waxay arki karaan, haddii ay doortaan inay arkaan, in saddexda calaamadood ee shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun ay yihiin mawduuc isku mid ah tallaabo kasta, iyo in tallaabada labaad, fallaagada uu matalayay xarafka saddex iyo tobnaad ee alifbeetada Cibraaniyadu ay xaqiijisay fariinta inay tahay “Run.” Markhaati labaad oo Rabbigu bixiyeyna wuxuu ku jiray xaqiiqada ah in niyad-jabkii ugu horreeyey ee dhaqdhaqaaqadii dib-u-habaynta ee ka horreeyey uu ku salaysnaa fallaago ka dhan ah doonista Ilaah ee la muujiyey, ha noqoto Muuse oo aan wiilkiisa gudin, ama Cuusaah oo taabtay sanduuqaas, ama Maarta iyo Maryan oo ka shakiyey eraygii Ciise ee ku saabsanaa dhimashada Laasaros. Xarriiqda dib-u-habaynta ee keliya ee aan taageerin xaqiiqada ah in niyad-jabkii ugu horreeyey uu ku salaysnaa caasinimo waxay ahayd dhaqdhaqaaqii dib-u-habaynta ee Milleriyiinta, laakiin wakhtigaasna waxaa sidoo kale la muujiyey in taariikhda Milleriyiintu ay lahayd calaamado gudaha ah oo ku salaysnaa runta tan siddeedaad, oo ka mid ah toddobada.

Xaqiiqda ah in siddeedaadku ka mid yahay toddobada waa qodob weyn oo ka tirsan Muujintii Ciise Masiix oo hadda shaabbaddeeda laga furayo, isbeddelkii ka yimid dhaqdhaqaaqii Millerite ee Filadelfiya una gudbay kaniisadda La’odikiya-na wuxuu ahaa calaamad jid oo aqoonsatay goorta dhaqdhaqaaqa La’odikiya ee malaa’igta saddexaad uu u gudbi doono dhaqdhaqaaqa Filadelfiya ee boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Sidaas daraaddeed, xaqiiqda ah in niyad-jabkii ugu horreeyey ee Millerite la dhammaystiray iyada oo dhaqdhaqaaqoodu aanu muujin caasinimo, ayaa bixisay isbarbardhigga isla calaamaddaas jidka ee maalmaha ugu dambeeya halkaas oo dhaqdhaqaaqa La’odikiya ee malaa’igta saddexaad uu ku caasiyi doono oo uu dhalin doono niyad-jab, taasna samaynaya ayuu la jaanqaadi doonaa calaamaddii jidka ee Millerite, oo soo saari doonaa mantiiqda lagu arko in dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afartan iyo afarta kun uu yahay siddeedaadka, kan ka mid ah toddobada.

Bishii Luulyo 2023, Rabbigu wuxuu kiciyey “cod cidlada ka yeedhaya” si uu ugu diyaariyo dadkiisa maalmaha ugu dambeeya qalalaasaha sharciga Axadda; oo markii uu ka soo noqday dib-u-dhigashadii salaadda isagoo u yimid xertiisa, wuxuu siiyey fursad ay rumaysadkooda ku muujiyaan. Maalmihii Masiixa, fariintu waxay ahayd baabtiiskiisa, oo ah barta uu Ciise ku noqday Ciise Masiix. Calaamadaas jidka waxay la jaanqaadaysaa Sebtembar 11, 2001, oo xertiisii waxaa la weydiiyey waxa dadku ka qabaan, dabadeedna waxaa la weydiiyey waxa xertoodu laftoodu ka qabaan Masiixa.

“Markii uu ku biiray iyaga, isla markiiba ma uu sheegin wixii uu doonayay inuu u gudbiyo. Ka hor intuuusan taas samayn, wuxuu siiyey fursad ay ku qirtaan rumaysadkooda isaga ku saabsan, si ay ugu xoogaystaan imtixaanka soo socda. Wuxuu weydiiyey, ‘Dadku yey ku sheegaan aniga Wiilka Aadanaha ah?’”

“Nasiibdarro, xertii waxaa lagu qasbay inay qirtaan in Israa’iil ku guuldarraysatay inay aqoonsato Masiixoodii. Qaar baa runtii, markay arkeen mucjisooyinkiisa, ku dhawaaqay inuu yahay Wiilka Daa’uud. Dadkii badnaa ee lagu quudiyey Beytsayda waxay jeclaayeen inay

isaga ku dhawaaqaan boqorka Israa'iil. Qaar badanina waxay diyaar u ahaayeen inay u aqbalaan nebi ahaan; laakiin ma ay rumaysnayn inuu yahay Masiixa.” The Desire of Ages, 411.

Inta badan kuwa Adventism-ka ka tirsan ma ay rumaysnayn hooggii saddexaad ee Sebtembar 11, 2001. Waxay rumaysnaayeen qaar ka mid ah mucjisooyinka Erayga nebinnimada ee lagu soo bandhigay dhaqdhaqaaqa, qaarna waxay garteen in farriintii Sebtembar 11, 2001 ay lahayd waxyaalo run ah, hase yeeshee si dhab ah uma ay rumaysnayn sheegashooyinkii Sebtembar 11, 2001.

Sheegashada Sebtembar 11, 2001 waxaa lagu sii tusmeeyey sheegashada Agoosto 11, 1840, sheegashadaasna waxaa muujisay Sister White markii ay ka faalloonaysay dhammaystirka Agoosto 11, 1840. Waxay tidhi:

“Wakhtigii qudhan ee la cayimay, Turkigu, isaga oo adeegsanaya safiirradiisii, wuxuu aqbalay ilaalinta quwadihii xulafada ahaa ee Yurub, sidaas darteedna wuxuu isu geliyey hoos imaanshaha xukunka quruumaha Masiixiyiinta ah. Dhacdadaasi si buuxda ayay u rumaysay wax sii sheegidda. Markii arrintaas la ogaaday, dad aad u tiro badan ayaa ku qancay saxnaanta mabaadi'da fasiraadda waxsii sheegidda ee ay qaateen Miller iyo saaxiibbadiis, waxaana dhaqdhaqaaqii imaatinka la siiyey dardar yaab leh. Rag aqoon iyo mansab leh ayaa la midoobay Miller, iyaga oo ka qayb qaatay wacdinta iyo daabicidda aragtiyihiiisa, waxaana intii u dhexaysay 1840 ilaa 1844 shaqadu si degdeg ah ugu fiday.” The Great Controversy, 334, 335.

Waxii la xaqiijiyey 11-kii Agoosto, 1840 waxay ahayd in aragtiyihii nebiyadeed ee Miller ay sax ahaayeen, sheegashada 11-kii Sebtembar, 2001-na waa xaqiijinta in aragtiyaha nebiyadeed ee Future for America ay sax yihiin. Dadkii badnaa ee aan toobad keenin bishii Luulyo ee 2023 ma ay karin mana ay doonayn inay aqbalaan qodobka ah in habraaca uu Masiixu dejiyey, oo lagu aaminay Future for America, uu dhab ahaantii yahay habraaca roobka dambe. Laakiin markaas Masiixu xertiisii ayuu weyddiiyey waxa ay iyagu, ee aanay ahayn dadkii badnaa, u maleeyeen.

Markaasaa Ciise wuxuu haddana soo jeediyey su'aal labaad, oo ku saabsan xertiisa qudhoda: “Laakiin idinku yaad igu sheegtaan inaan ahay?” Butrosna wuu ku jawaabay, “Adigu waxaad tahay Masiixa, Wiilka Ilaaha nool.”

“Bilowgiiba, Butros wuxuu rumaysnaa in Ciise yahay Masiixa. Qaar kale oo badan oo lagu qanciyey wacdintii Yooxanaa Baabtiisaha, oo Masiixa aqbalay, waxay bilaabeen inay ka shakiyaan hawshii Yooxanaa markii la xidhay oo la dilay; haddana waxay ka shakiyeen in Ciise yahay Masiixii ay muddada dheer sugayeen. Qaar badan oo ka mid ah xertii si kulul uga filaysay in Ciise uu ku fadhiisan doono carshigii Daa'uud way ka tageen markii ay garteen inuusan ujeedo caynkaas ah lahayn. Laakiin Butros iyo saaxiibbadiis kama ay leexan daacadnimadoodii. Socodkii labalabada lahaa ee kuwii shalay ammaanay oo maanta canaantay ma uu burburin rumaysadka raacsanaha runta ah ee Badbaadiyaha. Butros wuxuu ku dhawaaqay, ‘Adigu waxaad tahay Masiixa, Wiilka Ilaaha nool.’ Isagu ma uu sugin maamuusyo boqornimo oo Sayidkiisa lagu caleemo saaro, balse wuxuu ku aqbalay dullinimadiisa.”

“Butros wuxuu muujiyey rumaysadka laba-iyo-tobanka. Hase yeeshee xertii weli aad bay uga fogayd inay fahamto hawlgalkii Masiixa. Mucaaradnimada iyo si khaldan u metelidda wadaaddada iyo taliyayaashu, in kastoo aanay iyaga ka leexin karin Masiixa, haddana waxay ku rideen wareer weyn. Si cad uma ay arkin jidkooda. Saamayntii tababarkoodii hore, waxbariddii rabbaaniyiinta, iyo xoogga dhaqanku weli waxay ka horjoogsadeen aragtidooda runta. Marba marka ka dambaysa fallaadho qaali ah oo iftiin ah oo ka yimid Ciise ayaa ku soo ifay iyaga, hase ahaatee marar badan waxay la mid ahaayeen niman mugdiyo dhexdiisa wax ku taataabanaya. Laakiin maalintan, ka hor intaanay fool ka fool ula kulmin imtixaankii weynaa ee rumaysadkooda, Ruuxa Quduuska ah ayaa si xoog leh ugu soo degay iyaga. Muddo yar ayay indhahoodu ka jeesteen ‘waxyaalaha la arko,’ si ay u eegaan ‘waxyaalaha aan la arkin.’ 2 Korintos 4:18. Hoosta muuqaalka dadnimada waxay ku gartaan ammaanta Wiilka Ilaah.”

“Ciise wuxuu u jawaabay Butros, isagoo leh, ‘Waad barakaysan tahay, Simoon Bar-Yoonah, waayo, hilib iyo dhiig kuuguma muujin tan, laakiin Aabbahayga jannada ku jira ayaa kuu muujiyey.’” The Desire of Ages, 412.

Qirashadii Butros ee uu ku aqoonsaday in Masiixu yahay Wiilka Ilaah, waxay si toos ah uga jawaabtay su’aashii imtixaanka ee taariikhdaas. Wakhtigu wuxuu yimid in Masiixu soo muuqdo, sida lagu dejiyey Erayga nebinnimada ee Ilaah, oo keliya kuwa aqbalay runtaasna waxaa lagu dari lahaa kuwa uu hadalka Butros matalayay. Butros wuxuu matalaa kuwa aqbala farriintii la aasaasay Sebtembar 11, 2001, oo qirta in Ciise yahay Wiilka Ilaah. “Butros wuxuu muujiyey iimaankii laba-iyo-tobankii,” laba-iyo-tobankii uu matalayayna waxay ahaayeen boqol iyo afar iyo afartan kun. Sababtaas awgeed, Masiixu wuxuu magaca Butros ka beddelay Simoon Bar-Yoonah una beddelay Butros tuducaas.

“Simoon” macnihiisu waa “kii maqla,” “bar”na waxay ka dhigan tahay “wiilka,” Yoonasna wuxuu ka dhigan yahay “qoolley.” Simoon wuxuu matalayay kuwa maqlay farriinta qoolleyda, taas oo matalaysay xaqiiqooyinka la xidhiidha baabtiiskii Ciise, markii uu noqday Masiixa, oo awood lagu subkay, sida astaan ahaan loogu muujiyey soo degiddii Ruuxa Quduuska ah ee qaabka qoolleyda.

Khadadka dib-u-habayntu way isu barbar socdaan, Yooxanaa na wuxuu matalaa reer Mileriyiinta, kuwaas oo 11-kii Agoosto, 1840, cunay kitaabkii yaraa. Yeremyaahna wuxuu la jaanqaadaa dhacdadaas, oo markii uu cunay kitaabkii yaraa, markaas waxaa loogu yeedhay magaca Ilaah.

Erayadaadii waa la helay, anna waan cunay; oo eraygaaguna wuxuu ii noqday farxadda iyo rayraynta qalbigayga, waayo, magacaaga ayaa laygu magacaabaa, Rabbiyow Ilaaha ciidammada. Yeremyaah 15:16.

Markii Rabbigu axdi la galay Aabraam, wuxuu magiciisii u beddelay Ibraahim, sidii uu ku sameeyey Saaray iyo Yacquubba. Beddelidda magacu waxay ka dhigan tahay xidhiidh axdi ah, oo calaamadda jidka ee astaanta Ilaahnimadu ku soo degto, dadka Ilaah waa inay farriinta cunaan, axdiga galaan, markaasna magacooda waa la beddelaa. Isagoo wakiil ka ah xertii wakhtigii Masiixa, Simoon Bar-yoonah wuxuu matalay kuwii “maqlay” farriintii “qoolleyda.”

Markii uu marag ka bixiyey inuu gartay in calaamaddaas taariikheed Ciise ku noqday Masiixa, iyo inuu yahay Wiilka Ilaah, iyo wax kasta oo taas ku lammaan, markaas Masiixu magiciisii wuxuu u beddelay Butros. Wuxuu muujiyey farriintii ay aqbaleen dadka axdiga ee Masiixa ee taariikhdaas, sidaas yeelkiisana wuxuu sidoo kale astaan u noqday boqol iyo afar iyo afartanka kun ee maalmaha ugu dambeeya.

Xarafka “P” waa xarafka lix iyo tobnaad ee alifbeetada Ingiriisiga, xarafka “E” na waa xarafka shanaad ee alifbeetada, xarafka “T” na waa xarafka labaatanaad, xarafka “E” waa la soo celiyey, magacuna wuxuu ku dhammaadaa xarafka “R” oo ah xarafka siddeed iyo tobnaad. Lix iyo toban “jeer” shan, “jeer” labaan, “jeer” shan, “jeer” siddeed iyo toban waxay la egyihiin boqol iyo afar iyo afartan kun. Af-yaqaankii Yaabka badnaa wuxuu Butros kula hadlay Cibraani, Axdiga Cusubna waxaa lagu qoray Giriigga, turjumayaashii King James Version-na waxay Axdiga Cusub ku soo saareen Ingiriisiga.

In kasta oo ay jireen saddexda tallaabo ee afafku ku kala duwanaayeen, haddana Masiixa, oo ah Wiilka Ilaah, Aqoonyahanka Afafka ee Cajiibka ah, iyo Tiriya Cajiibka ah, wuxuu Matayos cutubka lix iyo tobnaad dhexdiisa ku dhex dhigay tusaale ka hadlaya shaabadaynta boqol iyo afar iyo afartan kun, kaas oo waafaqsan Dagaalkii Panium, iyo booqashadiisii Caesarea Philippi. Wuxuu sidaas ku sameeyey isaga oo adeegsanaya xukunkiisa afka iyo tirooyinka, waayo isagu waa Palmoni (Tiriya Cajiibka ah), waana Erayga (Aqoonyahanka Afafka ee Cajiibka ah).

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

“Ku dhowaad laba kun oo sannadood ka hor, waxaa samada laga maqlay cod leh muhiimad dahsoon, oo ka imanaya carshiga Ilaah, ‘Bal eeg, waan imanayaa.’ ‘Allabari iyo qurbaan ma aadan doonayn, laakiinse jidh baad ii diyaarisay.... Bal eeg, waan imanayaa (duudduubka Kitaabka ayaa layga qoray,) inaan sameeyo doonistaada, Ilaahow.’ Cibraaniyada 10:5–7. Erayadan waxaa lagu caddeeyey dhammaystirka qasdiga qarsoonaa tan iyo weligiisyo aan la tirin karin. Masiixu wuxuu ku sigtay inuu dunideenna soo booqdo, oo uu jidh qaato. Wuxuu leeyahay, ‘Jidh baad ii diyaarisay.’ Haddii uu ku soo muuqan lahaa ammaanta uu Aabbaha la lahaa dunida intaan la abuurin ka hor, ma aynaan adkaysan karin iftiinka joogitaankiisa. Si aynu u aragno oo aynaan u baabbi’in, muujinta ammaantiisa waa la daday. Ilaahnimadiisii waxaa lagu asturay dadnimada,—ammaantii aan muuqan ayaa lagu huwiiyey qaab bani’aadmi oo muuqda.”

“Ujeeddadan weyn waxaa horay loogu muujiyey tusaalooyin iyo astaamo. Geedkii gubanayay ee Masiixu uga muuqday Muuse wuxuu daaha ka rogay Ilaah. Astaanta loo doortay matalaadda Ilaahnimada waxay ahayd geed yar oo hooseeya, kaas oo u ekaa mid aan lahayn wax soo jiidasho ah. Taasu waxay hoy u ahayd Kan Aan Xadidnayn. Ilaaha naxariista oo dhan leh wuxuu ammaantiisa ku qariyey astaan aad u hooseysa, si Muuse uu ugu eego oo u noolaado. Sidoo kale, tiirka daruurta ah maalintii iyo tiirka dabka ah habeennimadii, Ilaah wuxuu kula xiriiray reer binu Israa’iil, isagoo dadka u muujinaya doonistiisa, una gudbinaya nimcadiisa. Ammaanta Ilaah waa la dejiyey, haybaddiisuna waa la daboolay, si aragga daciifka ah ee dadka xaddidan uu u arki karo. Sidaas oo kale Masiixu wuxuu ku iman lahaa ‘jidhka dullinimadeenna’ (Filiboy 3:21, R. V.), ‘isagoo u ekaanshaha dadka ku yimid.’ Indhaha dunida

hortooda kuma uu lahayn qurux ay isaga u jeclaadaan; hase ahaatee, isagu wuxuu ahaa Ilaah jidh ku soo muuqday, nuurka samada iyo dhulka. Ammaantiisa waa la daboolay, weynaantiisii iyo haybaddiisiina waa la qariyey, si uu ugu soo dhowaado dadka murugaysan ee la jirrabay.”

“Ilaah wuxuu Muuse ugu amray reer binu Israa’iil, ‘Ha ii sameeyeen meel quduus ah; si aan dhexdooda ugu dego’ (Baxniintii 25:8), oo wuxuu deggenaa meesha quduuska ah, isaga oo ku dhex jira dadkiisa. Intii ay ku jireen warwareeggoodii daalka badnaa ee cidlada, calaamadda joogitaankiisu way la jirtay. Sidaas oo kale Masiixu wuxuu taambuuggiisii ka dhex taagay xeryadayada aadanaha. Wuxuu teendhadiisii ka qotomiyeey dhinaca teendhooyinka dadka, si uu noola dego, oo uu nooga dhigo kuwo yaqaan dabecaddiisa iyo noloshiisa rabbaaniga ah. ‘Ereyguna jidh buu noqday, wuuna dhex taambuugtay dhexdeenna (oo ammaantiisii ayaannu aragnay, taas oo ah ammaan u eg tan Wiilka keliya ee xagga Aabbaha ka yimid), isagoo nimco iyo run ka buuxa.’ Yooxanaa 1:14, R. V., margin.”

“Maadaama Ciise inoogu yimid inuu nala dego, waxaynu og nahay in Ilaah yaqaan tijaabooyinkeenna, oo uu u naxariisto murugooyinkeenna. Wiil iyo gabadh kasta oo Aadan ka soo farcamay wuxuu garan karaa in Abuurahayagu yahay saaxiibka dembilayaasha. Waayo, cilmibaadhis kasta oo nimco ah, ballan kasta oo farxad ah, fal kasta oo jacayl ah, soojiidasho kasta oo rabbaani ah oo lagu muujiyey nolosha Badbaadiyaha ee dhulka, waxaynu ku aragnaa ‘Ilaah inala jira.’”

“Shaydaanku wuxuu sharciga jacaylka ee Ilaah u metelaa inuu yahay sharci danaysteed. Wuxuu ku doodayaa inaanay inoo suurto wayn inaan addeecno amarradiisa. Dhiciddii waalidkeennii ugu horreeyey, iyo dhammaan hoogga ka dhashay, wuxuu dusha ka saaraa Abuuraha, isagoo dadka u horseedaya inay Ilaah u arkaan inuu yahay asalka dembiga, silica, iyo dhimashada. Ciise wuxuu u yimid inuu daaha ka qaado khiyaanadan. Isagoo mid naga mid ah, wuxuu bixin lahaa tusaale addeecid. Taas aawadeed wuxuu isku qaaday dabiicaddeenna, oo wuxuu soo maray waayo-aragnimadeenna. ‘Wax walba waxaa ku habboonayd inuu walaalihiis la mid noqdo.’ Cibraaniyada 2:17. Haddii nalagu qasbi lahaa inaan qaadno wax uu Ciise uusan u adkaysan, markaas qodobkan Shaydaanku wuxuu awoodda Ilaah ku tilmaami lahaa mid aan inagu nagu filnayn. Sidaa darteed Ciise wuxuu ahaa ‘mid wax walba la jirrabay sidayada oo kale.’ Cibraaniyada 4:15. Wuxuu u adkaystay imtixaan kasta oo innagu nalagu hoos geeyo. Mana uu adeegsan danihiisa qudhiisa awood aan si xor ah innaguna naloo siin. Isagoo nin ah ayuu la kulmay jirraabadda, wuuna kaga adkaaday xoogga Ilaah ka siiyey. Wuxuu leeyahay, ‘Waxaan ku farxaa inaan yeelo doonistaada, Ilaahayow; haa, sharcigaaguna wuxuu ku jiraa qalbigayga dhexdiisa.’ Sabuurka 40:8. Intuu ku wareegayay isagoo wanaag samaynaya, oo bogsiinaya kuwii Shaydaanku dhibay oo dhan, wuxuu dadka u caddeeyey dabecadda sharciga Ilaah iyo nooca adeeggiisa. Noloshiisu waxay marag ka tahay inay innaguna inoo suurto wdo inaan addeecno sharciga Ilaah.”

“Aadminimadiisa, Masiixu wuxuu taabtay aadminimada; ilaahnimadiisana, wuxuu qabsadaa carshiga Ilaah. Isagoo ah Wiilka Aadanaha, wuxuu ina siiyey tusaale addeecid; isagoo ah Wiilka Ilaahna, wuxuu ina siiyaa awood aan ku addeecno. Waxay ahayd Masiixa kii geedka gubanaya kaga hadlay Muuse Buur Xoreeb, isagoo leh, ‘ANIGU WAXAAN AHAY KAN AAN AHAY.... Sidaas daraaddeed waxaad reer binu Israa’iil ku tidhaahdaa, ANIGAA AH

baa idiin kay soo diray.’ Baxniintii 3:14. Tanu waxay ahayd dammaanaddii xoraynta Israa’iil. Sidaas oo kale, markii uu ku yimid ‘ekaanta dadka,’ wuxuu isu muujiyey inuu yahay ANIGAA AH. Ilmihii Beytlaxam, Badbaadiyaha qabow ee is-hoosaysiisa, waa Ilaah ‘oo jidhka ka muuqday.’ 1 Timoteyos 3:16. Oo wuxuu innagu leeyahay: ‘ANIGU waxaan ahay Adhijirka Wanaagsan.’ ‘ANIGU waxaan ahay Kibista nool.’ ‘ANIGU waxaan ahay Jidka, Runta, iyo Noloshu.’ ‘Awood kasta ayaa lagu siiyey samada iyo dhulkaba.’ Yooxanaa 10:11; 6:51; 14:6; Matayos 28:18. ANIGAA AH waa habsiga ballan kasta. ANIGAA AH; ha baqanina. ‘Ilaah inala jira’ waa dammaanadda xorayntenna dembiga, waana habsiga awooddeenna aan ku addeecno sharciga samada.” The Desire of Ages, 23, 24.